

Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság
1.Bhar.208/2013/9. szám

A Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság Budapesten, 2014. év május hó 22. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A hamis vád büntette miatt a vádlott ellen indult büntetőügyben a Balassagyarmati Törvényszék, mint másodfokú bíróság 7.Bf.247/2012/7. számú ítéletét megváltoztatja.

A vádlottat bűnösnek mondja ki hamis vád büntetében [Btk. 233. § (1) bekezdés a) pontja és (2) bekezdés], ezért őt megrovásban részesíti.

Az elsőfokú eljárás során felmerült 57.605 (ötvenhétezer-hatszázöt) forint büntetőjogi költséget a vádlott köteles az államnak megfizetni.

Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Az ítélet ellen további fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A Hevesi Városi Bíróság 2012. év január hó 16. napján kihirdetett 8.B.104/2011/13. számú ítéletével a vádlott bűnösségét hamis vád büntetében [Btk. 233. § (1) bekezdés a) pontja, (2) bekezdés] állapította meg, ezért 40.000,- forint pénzbüntetésre ítélte. Rendelkezett a meg nem fizetése esetén az átváltoztatásról, és a büntetőjogi költség viseléséről.

A kihirdetett ítélettel szemben az ügyész 3 napi gondolkodási időn belül a vádlott terhére a büntetés súlyosítása végett, míg vádlott és védője felmentés érdekében jelentett be fellebbezést.

A Balassagyarmati Törvényszék 2013. év február hó 8. napján kihirdetett 7.Bf.247/2012/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, a vádlottat az ellene hamis vád büntette miatt emelt vád alól felmentette. Úgy rendelkezett, hogy a felmerülő bűnügyi költséget a magyar állam viseli.

A kihirdetett ítélettel szemben az ügyész élt fellebbezéssel, a vádlott terhére, az első- és másodfokú ítélet megváltoztatása, a vádlott bűnösségének megállapítása, és az elsőfokú bíróság által kiszabott büntetésnél súlyosabb büntetés kiszabása végett. A fellebbezés indokolásában az ügyész előadta, hogy a másodfokú bíróság teljesen feleslegesen egészítette ki az elsőfokú bíróság ítéletének tényállását a párhuzamosan folyó polgári per adataival. Álláspontja a büntető alapügyben tett megállapításokra is vonatkozott, kötőereje annak sincs, mert a büntetőjogi felelősségről a hamis vád büntette miatt emelt vád alapján önállóan kell dönten. Az alapügynek csupán annyiban van relevanciája, hogy 1. tanúval szemben büntetőeljárás indult az ügyész vele szemben - a feljelentéssel lényegében egyező tényállás mellett - csalás büntette miatt emelt vádat és a vád alól bűncselekmény hiányában történt a felmentése.

Az ügyészi álláspont szerint a feljelentés egy egyértelmű csalási magatartást írt le, ezzel szemben a másodfokú bíróság a feljelentés büntetőjogi összegzését elvetette, de nem pótolta azt részletes tényszerű leírással. Az elsőfokú bíróság az indokolási részben rögzítette, hogy a felek által kötött adásvételi szerződés színlelt volt, mert valójában a felek között kölcsönszerződés jött létre, ezzel kapcsolatosan pedig a vádlott valótlannal adta elő a tényeket a feljelentésben, ezért indítványozta, hogy az ítélet az elsőfokú ítélet 9. oldalának utolsó bekezdésében foglaltakat emelje be a tényállás keretei közé. A másodfokú bíróság az ügyészi álláspont szerint megsértette a felülmérlegelés tilalmát, mert felülírta az elsőfokú bíróság kölcsönszerződésre vonatkozó megállapítását. Ezért indítványozta a másodfokú ítélet megváltoztatását, az elsőfokú bíróság ítéletének bűnösségre vont megállapításának helybenhagyását, a pénzbüntetés napi tétel számának és az egy napi tétel összegének felemelését.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF.1083/2012/3. számú átiratában az ügyészi fellebbezést az első- és másodfokú ítélet hatályon kívül helyezése és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása végett tartotta fenn. A főügyészségi álláspont szerint a Hevesi Városi Bíróság az ítéleti tényállásban azt állapította meg, hogy a felek adásvételi szerződést kötöttek, a tényállás releváns része ellentétes az indokolással, amely szerint ténylegesen kölcsön nyújtására irányult a szerződés. Ezt a hibát a másodfokú bíróság sem küszöbölte ki. Az ítéleti tényállás megalapozatlan, mert a megismételt eljárásban eljáró első- és másodfokú bíróságok csak a szerződés színlelt jellegét vizsgálták, nem foglalkoztak azzal, hogy a szerződés uzsorás volt-e, pedig ennek a vád tárgyává tett bűncselekmény szempontjából lényegi jelentősége lett volna. Ez az indokolási kötelezettség lényeges megsértését eredményezte. Az uzsorás szerződés ugyanis semmis, amely a Ptk. 237. § (3) és (4) bekezdésében írt jogkövetkezményeket vonhatta maga után. Ezért uzsorás szerződés esetén mivel ennek tényét a vádlott a

feljelentés megtételénél és a tanúkenti kihallgatásakor is elhallgatta, - holott az a feljelentettre nézve a felelősségét lényegesen befolyásoló körülmény - a hamis vád törvényi tényállási elemeit megvalósította.

Az ügyész a nyilvános ülésen az írásbeli átiratban foglaltakat változatlan tartalommal fenntartotta, az első- és a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését indítványozta.

A nyilvános ülésen a védő az írásban benyújtott érdemi indítványát ismertette, az abban foglaltakat változatlan tartalommal fenntartotta a másodfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta.

Az egyéb érdekelt képviselője felszólalásában csatlakozott az ügyészi előadásban foglaltakhoz.

A vádlott az utolsó szó jogán nem kívánt semmit elmondani.

Mivel a Balassagyarmati Törvényszék, mint másodfokú bíróság megváltoztatta a vádlott bűnössége kérdésében az elsőfokú bíróság ítéletét és a vádlottat a hamis vád büntette miatt emelt vád alól felmentette, a Be. 386. § (1) bekezdés c) pontja alapján harmadfokú eljárás lehetősége megnyílt.

A Fővárosi Ítéltábla a harmadfokú felülvizsgálatot ennek megfelelően a Be. 387. § (1) bekezdésében meghatározott terjedelemben folytatta le és megállapította, hogy a Nógrád Megyei Főügyészség másodfellebbezése megalapozott.

A Fővárosi Ítéltábla megítélése szerint az elsőfokú bíróság a szükséges körben felderítette és iratszerűen rögzítette az ügy helyes jogi megítéléséhez szükséges tényeket. Az elsőfokú bíróság által megállapított ítéleti tényállást illetően az ítéltábla rögzíti, hogy az elsőfokú bíróság valóban sommásan - az ügyészi vádban szereplő megfogalmazással egyezően - rögzítette, hogy a vádlott bűncselekmény elkövetésével hamisan vádolta meg 1. tanút, amikor úgy nyilatkozott.....és 1. tanú őt „jogtalan haszonszerzés céljából tévedésbe ejtette”, amikor a vételárrészként átvett 15 millió, majd később 1 millió forintot nem fizette vissza és az ingatlant sem adta át a vádlott részére”. Ezzel az ítéleti ténymegállapítással lényegében az elsőfokú bíróság összefoglalta azokat az állításokat, amelyeket feljelentésben, majd tanúkenti meghallgatása során a vádlott előadott, s melynek lényege 1. tanú csalárd magatartásának körülírása volt.

A Balassagyarmati Törvényszék mint másodfokú bíróság eljárása során szintén betartotta az eljárási szabályokat, a másodfokú bíróság pontosította és kiegészítette a tényállást a polgári per anyagát is feltüntette az ítéleti tényállásban. Mind az első-, mind a másodfokú bíróság indokolási kötelezettségének is eleget tett.

Ugyanakkor a másodfokú bíróság mellőzte az elsőfokú ítélet 3. oldalának 5. bekezdéséből az arra vonatkozó megállapítást, hogy a vádlott azt nyilatkozta az

Egri Rendőrkapitányságon, hogy őt 1. tanú jogtalan haszonszerzés céljából tévedésbe ejtette.

Ennek a ténymegállapításnak a mellőzése a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint téves ténybeli következtetésen alapult, ugyanakkor iratellenes megállapítás volt, így ellentétes a Be. 352. § (3) bekezdésével. Az elsőfokú bíróság ugyanis ezt a tényt a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján okszerűen rögzítette ítéletében. A feljelentés teljes és pontos szövege nem került rögzítésre az elsőfokú ítéletben (mint olyan tényállítások összessége, melyben megjelenítődik a „hamis vádolás”), azonban a feljelentésben és az ezt követő tanúvallomásban rögzítetteknek az volt a lényege, amit az elsőfokú bíróság leírt. A másodfokú bíróság a ténybeli következtetés hibájára, avagy a következtetés tényalapjainak a megalapozatlan voltára vonatkozó indokolás nélkül mellőzte ezen ténymegállapítást, amellyel azonban a másodfokú bíróság megsértette indokolási kötelezettségét. A Be. 352. § (3) bekezdésének alkalmazása azonban indokolást kíván, mert bizonyítás felvétele nélkül a másodfokú bíróság még felmentő ítéletében is csak akkor értékelheti az elsőfokú bíróságtól eltérően a bizonyítékokat, ha a felmentés az iratok tartalma alapján, helyes ténybeli következtetésen nyugvó tényállás változtatás következménye.

Azonban az ítéltábla álláspontja szerint a másodfokú bíróság helytelen ténybeli következtetés alapján rekesztette ki az elsőfokú bíróság ítéletének tényállásából a hamis vádolást megjelenítő tényállításokat, magával a hamis vádolás megfogalmazásával együttesen, ezért az ítéltábla a másodfokú bíróság általi kirekesztést mellőzte, a Be. 388. § (1) bekezdése alapján. Ennek megfelelően pedig a másodfokú bíróság által kiegészített elsőfokú tényállás irányadó a harmadfokú eljárásban.

Az ítéltábla álláspontja szerint a másodfokú bíróság jogi indokolása sem foghat helyt, e körben az elsőfokú bíróság indokolásában kifejtettekkel ért egyet az ítéltábla. A szerződéskötés során a felek színlelt szerződést kötöttek, valós szándékuk pénzkölcsönre irányult, melynek fedezetét jelentette a 1. és 2. tanú ingatlana. Ezt a jogi konstrukciót állapította meg egyébként a korábban 1. tanú ellen csalás büntette miatt folyamatban volt büntető eljárás ítéletének tényállása is. A vádlott feljelentése - bár laikus megfogalmazásban - de azt hozta a hatóságok tudomására, hogy az általa feljelentett személy - 1. tanú - megtevesztette őt akkor, amikor vele adásvételi szerződést kötött és ennek következtében 16 millió forintos kára keletkezett.

A Btk. 233. § (1) bekezdés a) pontja szerint a hamis vád büntettét az követi el, aki a hatóság előtt mást bűncselekmény elkövetésével hamisan vádol. A bűncselekmény jogi tárgya kettős, az igazságszolgáltatás rendeltetésszerű tevékenységéhez, és a személyek ártatlanságának véelméhez fűződő érdek. Elkövetési tárgya, ekként passzív alanya a vádlott személy.

A Btk. 233. § (1) bekezdés a) pontja szerinti bűncselekménynek eredménye nincs. Alaki büntett, befejezett az eljárás megindítására alkalmas vádolással (aminek

három eleme az elkövető valamely törvényi tényállás megvalósítására utaló nyilatkozata, annak terhelő volta és hatóság előtt tétele). Elsődleges hatása az igazságszolgáltatás, a hatóság megtévesztése, a passzív alannal szemben nem az elkövető indítja meg a büntetőeljárást, az elkövető magatartása csupán alkalmas a büntetőeljárás megindítására. A büntetőügyben eljáró hatóság eljárási cselekménye által veszi kezdetét a büntetőeljárás, közvádas bűncselekmény esetén a nyomozás elrendelésével.

A feljelentésben foglalt tényállítások alapján az Egri Rendőrkapitányság elrendelte a nyomozást csalás büntettének megalapozott gyanúja miatt, a vádlottat a feljelentésében foglaltakkal kapcsolatban tanúként kihallgatta, aki megerősítette, részletezte a feljelentésében foglaltakat. Ennek megfelelően a feljelentésben foglalt tényállítások alkalmasak voltak arra, hogy meghatározott személy ellen a büntető eljárást a hatóság megindítsa.

Mindezek alapján a Balassagyarmati Törvényszék teljesen alaptalanul mellőzte az arra vonatkozó ténymegállapítást, hogy a vádlott bűncselekmény elkövetésével hamisan vádolta meg 1. tanút.

A fenti helyesbítések folytán, lényegében az elsőfokú bíróság által megállapított tényálláson alapszik a harmadfokú felülbírálat.

Ennek eredményeként az ítélőtábla azt állapította meg, hogy téves a másodfokú bíróságnak az a jogi álláspontja miszerint a vádlott magatartása nem valósítja meg a hamis vád büntettének elkövetési magatartását, mert a vádlott tényszerűen számolt be feljelentésében a közte és a 1. és 2. tanú között létrejött jogügyletről, ami szabályos és jogszerű volt. A másodfokú bíróság ezzel kapcsolatos érvei e tekintetben ellentétesek az irányadó tényállással.

Mindezzel szemben az ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletének jogi álláspontját tartja helyesnek, amely az irányadó tényekre támaszkodva következtetési alapot ad a vádlott bűnösségének a hamis vád büntettében történő megállapítására.

A kifejtetteknek megfelelően a Fővárosi Ítélőtábla a Balassagyarmati Törvényszék ítéletét a Be. 398. §-a alapján megváltoztatta a rendelkező részben írtak szerint.

A vádlott büntetésének kiszabása során a következőket vette figyelembe:

Alapvetően egyetértett az ítélőtábla az elsőfokú bíróság által értékelt bűnösségi körülményekkel, súlyosító körülményként ugyanakkor nem értékelte azt, hogy mind rendőrségi mind bírósági eljárás is megindult, önmagában súlyosabban minősül a bűncselekmény, ha a büntető eljárás indul, a vádlott bűnösségét pedig a minősített eset elkövetésében állapította meg az elsőfokú bíróság.

A bűncselekmény elkövetése, és az harmadfokon történő jogerős befejezése között, 2013. év július hó 1. napján hatályba lépett a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012.

évi C. törvény, ezért az ítélőtáblának abban a kérdésben is állást kellett foglalnia, hogy az elkövetés idején hatályban volt, vagy az elbíráláskor hatályban lévő büntető anyagi jogszabály eredményez-e kedvezőbb elbírálást a vádlottra nézve a Btk. 2. §-ában foglalt rendelkezés értelmében.

A cselekmény elkövetésének időpontjában hatályban lévő büntető törvénykönyv az 1978. évi IV. törvény, illetve az elbíráláskor hatályban lévő 2012. évi C. törvény 2. §-a szerint a bűncselekményt az elkövetés idején hatályban lévő törvény szerint kell elbírálni, ha pedig a cselekmény az elbíráláskor hatályban lévő büntető törvény szerint nem bűncselekmény, vagy enyhébben bírálendő el, akkor az új törvényt kell alkalmazni.

A vádlott által megvalósított bűncselekmény minősítése megegyezik az 1978. évi IV. törvényben [Btk. 233. § (1) bekezdés a) pont és (2) bekezdés], valamint a 2012. évi C. törvényben foglaltakkal [Új Btk. 268. § (1) bekezdés a) pont és (2) bekezdés], azonban az elkövetés idején hatályos jogszabályban a cselekmény büntetési tétele 3 hónaptól 5 évig, míg az elbírálás idején hatályos jogszabályban a büntetési tétel 1 évtől 5 évig terjedő szabadságvesztés.

A jelenleg hatályos törvény szerint a szabadságvesztés kiszabása esetén a büntetési tétel középértéke az irányadó.

Figyelemmel arra, hogy a törvényalkotó az új Btk-ban a hamis vád büntetési tételének alsó határát - a felső határ érintetlenül hagyása mellett - megemelte, továbbá az elbírálás idején a büntetés kiszabása során a büntetési tételkeret középértékéből kell kiindulni, az ítélőtábla álláspontja szerint a vádlott esetében az elbíráláskori jogszabályok alkalmazása egyértelműen hátrányos lenne, így az ítélőtábla a Btk. 2. §-a alapján az elkövetéskori jogszabályokat alkalmazta.

A Fővárosi Ítélőtábla a büntetés kiszabása körében figyelemmel volt arra, hogy a bűncselekmény elkövetése óta közel 12 év telt, amely a bűncselekmény elévülési idejét kétszeresen is meghaladja, így ezt az extrém hosszúságú időmúlást alapul véve arra a következtetésre jutott, hogy a vádlott cselekménye jelenleg már olyan csekély fokban veszélyes a társadalomra, hogy vele szemben a törvény szerint alkalmazható legkisebb büntetés kiszabása is szükségtelen.

Ezért a Btk. 71. § (1) és (2) bekezdése értelmében a vádlottat megrovásban részesítette, amellyel a bíróság rosszallását fejezte ki az elkövetett bűncselekmény miatt és felhívta az elkövetőt, hogy a jövőben tartózkodjék bűncselekmények elkövetésétől.

Az elsőfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség megfizetésére - mely a kirendelt védői díjat jelentette - a Be. 338. § (1) bekezdése alapján kötelezte vádlottat.

A Fővárosi Ítélőtábla ítélete a Be. 391. § (2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2014. év május hó 22. napján

. Rédei Géza s.k.. Vincze Piroska s.k.. Bartkó Levente s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

A Balassagyarmati Törvényszék mint másodfokú bíróság 7.Bf.247/2012/7. számú ítélete a vádlottal szemben a Fővárosi Ítéltábla mint harmadfokú bíróság 1.Bhar.208/2013/9. számú ítéletében foglalt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

Budapest, 2014. év május hó 22. napján

. Rédei Géza s.k.

a tanács elnöke

A kiadmány hitelül: